

ელექტროენერგიის ბაზრის მიმოხილვა

ენერგეტიკა
ყოველთვიური მიმოხილვა
29 იანვარი, 2016

2016 წლის 14 იანვარს თურქეთი ევროპის ელექტროგადამცემი სისტემების ოპერატორთა გაერთიანების (ENTSO-E) პირველი დამკვირვებელი წევრი გახდა; აღნიშნულ ორგანიზაციაში გაწევრიანებისაკენ მიისწრაფის საქართველოც. ამჟამად ENTSO-E განიხილავს თუ რამდენად მიზანშეწონილია ევროკავშირის სხვა არაწევრი ქვეყნების დაშვება ამ სტატუსით. დამკვირვებელი წევრის სტატუსი საშუალებას აძლევს თურქეთს დაესწროს ENTSO-E-ს სამუშაო ჯგუფების შეხვედრებს და ამაღლებს ქვეყნის ელექტროგადამცემი ქსელის სანდოობას. თურქეთმა ევროპის ელექტროგადამცემი სისტემის ოპერატორებთან ტექნიკური და საკანონმდებლო სინქრონიზაციის პროცესი 2000 წელს დაიწყო და დამკვირვებელი წევრის სტატუსი მხოლოდ ახლა მიიღო. თურქეთსა და საქართველოს შორის გაფორმებული გრძელვადიანი თანამშრომლობის ხელშეკრულების თანახმად, თურქული მხარე საქართველოს თავის გამოცდილებას გაუზიარებს. ჩვენი შეფასებით, საქართველო იგივე გზის გავლას და დამკვირვებელი წევრის სტატუსის მიღებას თურქეთზე სწრაფად შეძლებს სექტორში უკვე გატარებული რეფორმების ხარჯზე, რომლებმაც საქართველო ევროკავშირის პირველ და მეორე ენერგეტიკულ პაკეტებში მოცემულ მოთხოვნებთან დაახლოვეს. მიუხედავად ამისა, საქართველოს ელექტროგადამცემი ქსელის ENTSO-E-ში გაერთიანებისათვის კიდევ დიდი შრომა გასაწევრი. საქართველოს 10-წლიანი ელექტროგადამცემი სისტემის განვითარების გეგმა ENTSO-E-ს წევრობისა და ენერგოსისტემის სტაბილურობისა და სანდოობის გაუმჯობესებისაკენ გადადგმული მნიშვნელოვანი ნაბიჯია.

ელექტროენერგიის ბაზრის მონაცემები

დეკემბერში საბალანსო ელექტროენერგიის ფასი საქართველოში*	5.5 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
დეკემბერში ელექტროენერგიის საბაზრო ფასი თურქეთში*	5.8 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
დეკემბერში ექსპორტირებული ელექტროენერგიის საშუალო ფასი*	ექსპორტი არ ფიქსირდება
დეკემბერში იმპორტირებული ელექტროენერგიის საშუალო ფასი*	5.8 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
შიდა მოხმარების ზრდა 2015 წელს, კვტ/სთ	2.8 %
ელექტროენერგიის ექსპორტის ზრდა 2015 წელს, კვტ/სთ	21.1 %
თურქეთში ექსპორტირებული ელექტროენერგიის ზრდა 2015 წელს, კვტ/სთ	77.4 %

* საშუალო გაცვლითი კურსი დეკემბერში GEL/US\$ = 2.3992; TRY/US\$ = 2.9172

ელექტროენერგიის წარმოება, მოხმარება და ვაჭრობა

ელექტროენერგიის მოხმარება ქვეყნის შიგნით 2015 წლის დეკემბერში წლიურად 2.8%-ით გაიზარდა. დეკემბერში ელექტროენერგიის ექსპორტი არ დაფიქსირებულა, შესაბამისად მთლიანი მოთხოვნის ზრდა შიდა მოთხოვნის ზრდას გაუტოლდა. აფხაზეთის რეგიონის მიერ მოხმარებული ელექტროენერგია წლიურად 16.4%-ით გაიზარდა და ქვეყნის შიდა მოხმარების 22.8% შეადგინა. კვალიფიციური საწარმოების მიერ მოხმარებული ელექტროენერგია დეკემბერში წლიურად 27.8%-ით შემცირდა. განაწილებული ქსელების მოხმარება წლიურად 4.6%-ით გაიზარდა და მოხმარებული ელექტროენერგიის 68.6% შეადგინა. მთლიანად, 2015 წელს ელექტროენერგიის მოხმარება საქართველოში 2.2%-ით გაიზარდა. ყველაზე სწრაფად წლის განმავლობაში აფხაზეთის მოხმარება იზრდებოდა და 16.9%-ით მოიმატა. განაწილების ლიცენზიანტების მოხმარება, რომლებიც საყოფაცხოვრებო და კომერციულ კლიენტებს ემსახურებიან, 5.5%-ით გაიზარდა. ელექტროენერგიის მოხმარების ზრდაზე მნიშვნელოვანი ნეგატიური გავლენა კვალიფიციური საწარმოების მიერ შემცირებულმა მოთხოვნამ იქონია. საწარმოების მოთხოვნის შემცირება კი თითქმის სრულად ჯორჯიან მანგანეზის ხარჯზე (GM) მოხდა. GM კვალიფიციური საწარმოების მიერ გამოყენებული ელექტროენერგიის 2/3-ს მოიხმარს და მისი მოხმარება დეკემბერში წლიურად 36.4%-ით არის შემცირებული და 2015 წელს წლიურად 20.3%-ით. მოთხოვნის შემცირების მთავარი განმაპირობებელი ფაქტორი მსოფლიო ბაზარზე ფეროშენადნობებზე ფასის ვარდნაა. 20 იანვარს GM-მა 4 თვით შეაჩერა სამუშაოები მის კუთვნილ მადარებებში. შედეგად, მოსალოდნელია რომ ელექტროენერგიის მოხმარება GM-ის მხრიდან უახლოეს მომავალში დაბალ ნიშნულზე დარჩება. 2015 წელს GM ქვეყნის შიგნით მოხმარებული ელექტროენერგიის 8.6% (0.89 ტვტ/სთ) მოიხმარა, 2014 წელს კი ეს ნიშნული 10.6%-ზე იყო 1.12 ტვტ/სთ-ით.

ელექტროენერგიის წარმოება საერთო ჯამში 2015 წლის დეკემბერში წლიურად არ შეცვლილა. ჰიდროელექტროსადგურების მიერ წარმოებული ელექტროენერგია 1.7%-ით შემცირდა, თბოსადგურებისა კი 3.6%-ით გაიზარდა. მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად და დანაკლისის შესავსებად საქართველომ რუსეთიდან 123 გვტ/სთ ელექტროენერგია შემოიტანა, რაც წინა წლის დეკემბრის მაჩვენებელზე 23.8%-ით მეტია. რუსული ელექტროენერგიის 1 კვტ/სთ-ში ქართულმა მხარემ საშუალოდ 5.8 აშშ ცენტი გადაიხდა. ჰიდროელექტროსადგურების მიერ წარმოებული ელექტროენერგიის შემცირება სავარაუდოდ მცირე ნალებითა და წყლის ნაკლებობით არის გამოწვეული. დეკემბერში მარეგულირებელი ჰესების გამომუშავებამ მთლიანი ჰესების გამომუშავების 1/3 (32.2%) შეადგინა.

ნინო პაპავა

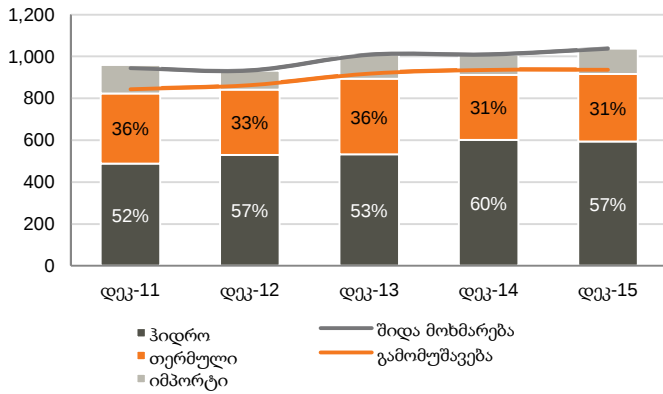
საინვესტიციო კვლევების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი | n.papava@gt.ge | +995 322 401 111 ext.4693

თამარ ქურდაძე

ანალიტიკოსი | tamarkurdadze@gt.ge | +995 322 401 111 ext.4298

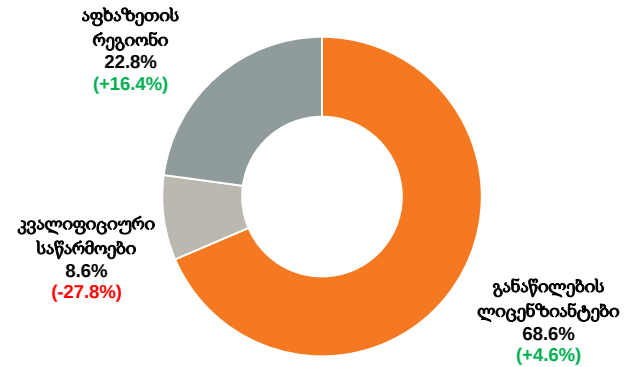

გრაფიკი 1: ელექტროენერგიის წარმოება, იმპორტი და მოხმარება, გვტ/სთ

წყარო: ესკო

გრაფიკი 2: ქვეყნის შიგნით მოხმარება და ექსპორტი, დეკემბერი 2015

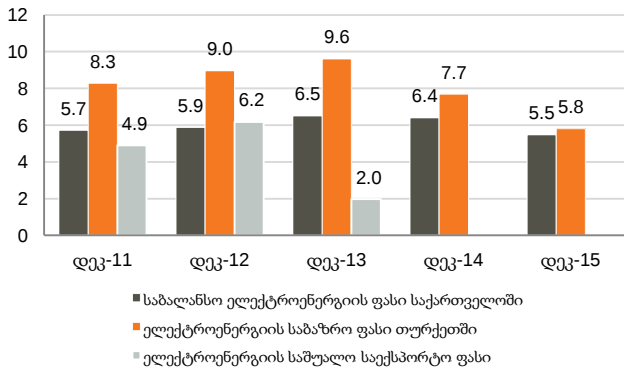

წყარო: ესკო

ელექტროენერგიის ფასები საქართველოსა და თურქეთში

საქართველოში გამოშვებული ელექტროენერგიის ფასები თურქულ ფასებთან შედარებით კონკურენტუნარიანობას ინარჩუნებს, მიუხედავად იმისა, რომ დეკემბრის საბალანსო ელექტროენერგიის ფასი ლარში 8.8%-ით არის გაზრდილი. იგივე საბალანსო ელექტროენერგიის ფასი დოლარში 14.5%-ით არის შემცირებული. ლარში ფასის ზრდა ძირითადად 23.8%-ით გაზრდილმა იმპორტირებული ელექტროენერგიის რაოდენობამ გამოიწვია. თურქეთში საბაზრო ფასი ლირაში 3.7%-ით, ხოლო დოლარში 24.5%-ით არის შემცირებული. თურქეთში ელექტროენერგიის ფასების დადამავალი ტენდენცია უკვე 1 წელია რაც გრძელდება.

გრაფიკი 3: ელექტროენერგიის ფასები საქართველოსა და თურქეთში, აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე

წყარო: ესკო, EPIAS

მნიშვნელოვანი შეტყობინება

ეს დოკუმენტი მკაცრად კონფიდენციალურია და მომზადებულია სს "გალტ ენდ თაგარტი" ("Galt & Taggart") მიერ, რომელიც არის სს საქართველოს ბანკის ჯგუფის ("ჯგუფი") წევრი, მხოლოდ საინფორმაციო მიზნებისთვის და მასში ნახსენები კომპანიებისგან დამოუკიდებლად. ეს დოკუმენტი არ წარმოადგენს რაიმეს ნაწილს და არ უნდა იქნას განხილული, როგორც შეთავაზება ან კლიენტების მოზიდვა ან მოწვევა რაიმე აქტივების ყიდვისთვის ან გაყიდვისთვის, ან გამოწერისთვის და ამ დოკუმენტის არცერთი ნაწილი არ ქმნის საფუძველს კონტრაქტისთვის ან ვალდებულებისთვის და არ შეიძლება განხილული იყოს, როგორც რეკომენდაცია რაიმე მსგავსი ქმედებისთვის.

გალტ ენდ თაგარტი უფლებამოსილია აწარმოოს პროფესიონალური აქტივობა საქართველოს ბაზარზე. ამ დოკუმენტის გირაკულირება გარკვეული იურისდიქციების ფარგლებში შეიძლება აკრძალული იყოს კანონით. პირებს, რომელთა მფლობელობაშიც ეს დოკუმენტი აღმოჩნდება, გალტ ენდ თაგარტისგან მოეთხოვებათ დაიცვან ყველა ის შეზღუდვა, რომელიც მოქმედებს მათ მიმართ. ეს დოკუმენტი არ არის განზრახული გავრცელებისთვის, პირდაპირ ან ირიბად, ან გამოყენებისთვის ნებისმიერი პირის ან ორგანიზაციის მიერ, რომელიც არის რაიმე ადგილის, სახელმწიფოს ან სხვა რაიმე იურისდიქციის მკვიდრი ან მოქალაქე, სადაც ამგვარი გავრცელება, პუბლიკაცია, ხელმისაწვდომობა ან გამოყენება კანონის ან რეგულაციის საწინააღმდეგო იქნებოდა ან რომელიც მოითხოვდა რეგისტრაციას ან ლიცენზირებას ამგვარი იურისდიქციის ფარგლებში.

ინვესტიციები (ან მოკლევადიანი გარიგებები) განვითარებად ბაზრებზე დაკავშირებულია მნიშვნელოვან რისკთან და მერყეობასთან და შეიძლება არ იყოს ყველასთვის შესაფერისი. ამ დოკუმენტის მიმღებმა პირებმა უნდა მიიღონ საკუთარი საინვესტიციო გადაწყვეტილებები, რომლებიც მათ მიანაიათ სწორად, მათ საკუთარ ამოცანებსა და ფინანსურ მდგომარეობაზე დაყრდნობით. ამ პროცესში ამგვარი მიმღები პირები დარწმუნებული უნდა იყვნენ თავიანთ ქმედებებში, როცა ახორციელებენ რისკების შეფასებას, რომლებიც დამახასიათებელია განვითარებად ბაზრებზე ინვესტირებისთვის, მათ შორის პოტენციური პოლიტიკური და ეკონომიკური არასტაბილურობა, სხვა პოლიტიკური რისკები, კრძოლი, ცვლილებები კანონებში და ტარიფებში, აქტივების ნაციონალიზაცია და ვალუტის გაცვლითი კურსის რისკი.

გალტ ენდ თაგარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი დირექტორების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩეველების ან აგენტების, ან რომელიმე სხვა პირის მიერ არ მომხდარა რაიმე რწმუნების, გარანტიის ან ვალდებულების წარდგენა ან აღება, ამკარად გამოხატულის ან ნაგულისხმევის, და ამ დოკუმენტს არ აქვს პრეტენზია მასში არსებული ინფორმაციის უტყუარობაზე, სისწორეზე და ამომწურავობაზე (და იმაზე, რომ რაიმე ინფორმაცია არ არის გამოტოვებული ამ დოკუმენტიდან) და არ შეიძლება მასზე დაყრდნობა. ეს დოკუმენტი არ უნდა განხილულ იქნას, როგორც ბაზრების, ინდუსტრიების და/ან კომპანიების სრული აღწერა, რომლებიც მასში არის ნახსენები. ამ დოკუმენტის არცერთი ნაწილი არ წარმოადგენს სამართლებრივ, საინვესტიციო, ბიზნეს ან საგადასახადო რჩევას, წარსულის ან მომავლის მიმართ, გალტ ენდ თაგარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი დირექტორების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩეველების ან აგენტების მხრიდან. დოკუმენტის მიმღებებს მოეთხოვებათ ჩაატარონ მათი საკუთარი დამოუკიდებელი კვლევა და შეფასება ამ დოკუმენტში განხილულ საკითხებთან დაკავშირებით. ნებისმიერი საინვესტიციო გადაწყვეტილება მიღებული უნდა იქნას მხოლოდ ინვესტორის პირადი შეხედულებით. კანონის თანახმად, გალტ ენდ თაგარტი ან ჯგუფის რომელიმე წევრი ან მათი დირექტორები, თანამშრომლები, ფილიალები, მრჩეველები ან აგენტები პასუხისმგებლობას არ იღებენ ნებისმიერ ვალდებულებაზე რაიმე ზიანის ან ზარალის მიმართ, რომელიც შეიძლება წარმოიქმნას, პირდაპირ ან ირიბად, ამ დოკუმენტის ან მისი შინაარსის რაიმე გამოყენების შედეგად, ან რამენაირად უკავშირდებოდეს ამ დოკუმენტს, ან რაიმე ქმედების, ან უმოქმედობის შედეგად რომელიმე მხარის მიერ, ამ დოკუმენტის საფუძველზე.

ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაცია ექვემდებარება შემოწმებას, სრულყოფას და ცვლილებას შეტყობინების გარეშე და გალტ ენდ თაგარტს არ აქვს რაიმე ვალდებულება ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაციის განახლების ან აქტუალურობის შენარჩუნების მიმართ. ამ დოკუმენტის მიწოდება არც ერთ შემთხვევაში არ ნიშნავს იმას, რომ არ მომხდარა ინფორმაციის ცვლილება ამ დოკუმენტის თარიღის შემდგომ ან იმ თარიღის შემდგომ, როდესაც ეს დოკუმენტი უკანასკნელად განახლდა, ან რომ ამ დოკუმენტში მოცემული ინფორმაცია უტყუარია რაიმე პერიოდისთვის იმ თარიღის შემდეგ, როდესაც მისი მიწოდება მოხდა, ან, თუ განსხვავებულია, ამ დოკუმენტში მითითებული თარიღის შემდეგ. გალტ ენდ თაგარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი დირექტორების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩეველების ან აგენტების მიერ არ გაკეთდა რაიმე რწმუნება ან გარანტია, ამკარად გამოხატული ან ნაგულისხმევი ამ ინფორმაციის სისწორესთან და ამომწურავობასთან დაკავშირებით.

ამ დოკუმენტში მოწოდებული ინფორმაცია და გამოთქმული მოსაზრებები ემყარება ინფორმაციას, რომელიც ხელმისაწვდომი იყო გამოცემის თარიღისთვის და წარმოადგენს მხოლოდ გალტ ენდ თაგარტის მიერ კვლევის ნაწილს. მოსაზრებები, პროგნოზები და შეფასებები, რომლებიც მოცემულია მასში, მიღებულია მესამე მხარის წყაროებიდან, რომლებიც მიჩნეულია სანდოდ და კეთილსინდისიერად, და შეიძლება შეიცვალოს შეტყობინების გარეშე. მესამე მხარის პუბლიკაციები, კვლევები და გამოკითხვები ზოგადად აჩვენებს, რომ ამ დოკუმენტში მოცემული ინფორმაცია მიღებულია წყაროებიდან, რომლებიც მიჩნეულია სანდოდ, მაგრამ არ არსებობს ამ მონაცემების სისწორის და ამომწურავობის გარანტია. შესაბამისად, არ შეიძლება დაყრდნობა ნებისმიერ იმ მონაცემზე, რომელიც მოცემულია ამ დოკუმენტში. არც გალტ ენდ თაგარტი, არც ჯგუფის რომელიმე წევრი, ან მათი დირექტორები, თანამშრომლები, ფილიალები, მრჩეველები ან აგენტები არ გასცემენ რაიმე რწმუნებას ან გარანტიას, ამკარად გამოხატულს ან ნაგულისხმევს, ამ დოკუმენტის სარგებლობაზე მომავალი საქმიანობის პროგნოზირების საკითხში, ან რომელიმე ფასიანი ქაღალდის ან აქტივის მიმდინარე ან მომავალი ღირებულების შეფასებაში.

გალტ ენდ თაგარტს და ჯგუფს ნებისმიერ წევრს შეიძლება ჰქონდეს ბიზნესი ან ცდილობდეს ბიზნესი-ურთიერთობის დამყარებას კომპანიებთან, რომლებიც მოცულნი არიან ამ კვლევით. შედეგად, ინვესტირებმა უნდა იცოდნენ ინტერესთა პოტენციური კონფლიქტის შესახებ, რომელსაც შეუძლია გავლენა მოახდინოს ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაციის ობიექტურობაზე.

ეს დოკუმენტი კონფიდენციალურია გალტ ენდ თაგარტის კლიენტებისთვის და კვლევითი მასალების გამოწერებისთვის. ამ დოკუმენტის ან მისი ნებისმიერი ნაწილის უნებართვო კოპირება, გავრცელება, პუბლიკაცია ან გამოყენებითი გადაცემა რაიმე მეთდით ან რაიმე ფორმით ნებისმიერი მიზნისთვის მკაცრად აკრძალულია.

ამ დოკუმენტის მიმღები პირები პასუხისმგებელნი არიან ვირუსების და სხვა დესტრუქციული მოვლენებისგან დაცვაზე. ელექტრონული გადაცემის მიღება ხდება მიმღები პირის საკუთარი რისკის ხარჯზე და წარმოადგენს მის პასუხისმგებლობას, მიიღოს ზომები, რომ ვირუსებისგან და სხვა დესტრუქციული მოვლენებისგან უზრუნველყოს დაცვა.

საინვესტიციო კვლევების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი

ნინო პაპავა | n.papava@gt.ge

მთავარი ეკონომისტი

კობა გვენეტაძე | kgvenetadze@gt.ge

ეკონომისტი

ევა ბოჭორიშვილი | evabochoishvili@gt.ge

ეკონომისტი

ალიმ ჰასანოვი | ahasanov@gt.ge

უფროსი ასოცირებული ანალიტიკოსი

გიორგი ირემაშვილი | giremashvili@gt.ge

უფროსი ანალიტიკოსი

დავით ნინიკელაშვილი | dninikelashvili@gt.ge

ანალიტიკოსი

დავით ქუტიძე | dkutidze@gt.ge

ანალიტიკოსი

თამარ ქურდაძე | tamarkurdadze@gt.ge

გალტ ენდ თაგარტი

მისამართი: აღმაშენებლის გამზირი 79, თბილისი, 0102,

საქართველო

ტელ: + (995) 32 2401 111

ელ. ფოსტა: research@gt.ge